

1) Podajemy niżej kilka słów gruzińskich* w transkrypcji łacińskiej.
caltvala, calpexa, ertadgiliani, ertsartuliani, mravalsartuliani, tvali

A oto ich tłumaczenia podane w przypadkowej kolejności:
jednonogi, jednooki, jednoosobowy, oko, parterowy, wielopiętrowy

Zad. A. Dopasuj tłumaczenia.

Zad. B. Jak jest po gruzińsku „noga”?

Zad. C. Podaj znaczenia gruzińskich przedrostków występujących w zadaniu.

Zad. D. W gruzińskim istnieją słowa *erti*, *ori* i *oradgiliani*. Co mogą one oznaczać?

* - *Gruziński jest używanym przez ponad 4 mln ludzi (przede wszystkim w Gruzji, gdzie jest językiem urzędowym) językiem z małej (5 języków, ok. 5 mln mówiących) rodziny południowokaukaskiej (kartwelskiej). Dzięki swoim ciekawym cechom oraz liczącej prawdopodobnie ponad 3 tys. lat historii (z pierwszym pismem już ok. 2 tys. lat temu) jest szczególnie interesujący dla lingwistów. Zapisywany jest swoim własnym alfabetem będącym prawdopodobnie kolejnym stadium rozwoju gruzińskiego pisma starożytnego.*

2) Poniżej zapisano kilka zdań w języku solresol* i ich polskie tłumaczenia w losowej kolejności.

1. La resolsoldo dolamido solla.	A. Stolarz szybko biegnie.
2. Domi solsifa solla.	B. Stolarz zawsze milczy.
3. Domi ladorela la refaredo dofasolmi.	C. Ładne dziecko mówi powoli.
4. La resolsoldo solside fasimire.	D. Ty się zawsze śmiejesz.
5. La domifasol dofasolmi domilado remisifa.	E. Ty sprzedajesz ładną szafę.

a) Przyporządkuj tłumaczenia, a następnie przetłumacz: La resolsoldo laredola la refaredo misolfado.
Domi fasisol lasol.
Starzec nigdy nie mówi.

* - *Solresol jest sztucznym językiem utworzonym w XIX w. przez Francuza, Jeana François Sudre'a. Nie jest zbyt znany, ponieważ usunęły go w cień nieco później stworzone sztuczne języki volapük i esperanto.*

3) Dane są następujące wyrazy lapońskie*: 1. jogkn'aL'm, 2. kuL'l'im, 3. caL'mseksam, 4. kuL'caL'm, 5. jogkrinD, 6. kuL'n'aL'm, 7. jogkkuL'.

Ich tłumaczenia w przypadkowej kolejności: rybie oko, ujście rzeki, zupa rybna, brzeg rzeki, rybi pysk, rzęsy, ryba rzeczna.

Przyporządkuj tłumaczenia podanym wyrazom lapońskim.

* – *Lapoński (saami) jest językiem ugrofińskim (rodzina uralaska), podobnie jak estoński, fiński czy węgierski. Różni się jednak od nich dość znacznie. Używany przez ok. 30 tys. mieszkańców Laponii, (północna Skandynawia), obywateli Norwegii, Szwecji, Finlandii i Rosji, zapisywany alfabetem łacińskim i cyrylicą.*

4) Oto kilka liczebników zapisanych w języku X:

32 = hun kal yete la ka

56 = ka kal yete la uak

47 = ka kal yete uuk

333 = la uak kal yete la oś

60 = oś kal

98 = kan kal yete la uaśak

181 = bolon kal yete hun

300 = la ho kal

a) Zapisz w tym języku liczby (po 2 pkt.): 43, 72, 139, 355, 100, 360.

b) Jeśli rozwiązałeś to zadanie, zdziwi Cię zapewne fakt, że w języku tym słowo „buluk” nie ma synonimu i oznacza liczbę o 1 większą od „la hun”. Co to za liczby? Uzasadnij!

Przetłumacz (chyba wszystkie słowa daje się albo zgadnąć, albo ustalić na podstawie tego, co już o esperancie wiemy!):

Ĉu il parolis angle? Ne, il parolis pole.

Ĉu ŝi komprenas itale? Jes, ŝi parolas itale tre bene.

Ili ne komprenas vin.

Ni parolos ruse. Dankon, mi ne komprenas esperante kaj mi preferas paroli mian lingvon.

Ĉu ti vedas lian patron?, Ne, ... [uzupełnij!]

Mi estas Polo.

Bardzo dziękuję.

Jesteś Polką?

Rozumiem wasz język.

Widzi Pani ich mamę?

3) Oto kilka zdań w języku papiamentu* wraz z tłumaczeniami:

1. Mi ta atimabo. = Kocham cię.
2. Bo yiu homber tabata mira Piter. = Twój syn widział Piotra.
3. E ruman homber ta korda e muhé. = Brat ją wspomina.
4. Mi ruman muhé ta laba e mucha muhé. = Moja siostra myje dziewczynkę.
5. Maria tabata salbabosnan. = Maria was uratowała.
6. Bosnan lo mustra nos buki. = Pokażecie naszą książkę.

Przetłumacz:

Bo ta labanos.

Piter lo mira mi yiu muhé.

Maria tabata korda e buki.

Kochasz nas.

Piotr kochał córkę.

Chłopiec mnie widział.

On umyje chłopca.

Nasz syn zobaczy książkę.

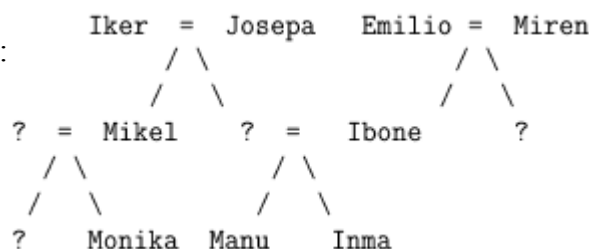
Wspominamy Marię.

E ruman ta mira e yiu.

* - Papiamentu to język powstały w II poł. XVII w. na należących do Holandii wyspach „ABC” (Aruba, Bonaire i Curaçao [wym. „kuresa”]), leżących na M. Karaibskim w archipelagu Małych Antyli; jest mieszkanką używanych przez tamtejszych Indian i Afrykańczyków zniekształconych wersji portugalskiego, galicyjskiego (język używany w Galicji – regionie północno-zachodniej Hiszpanii) i hiszpańskiego z domieszkami holenderskiego, angielskiego i francuskiego oraz ich języków ojczystych; jeden z niewielu języków kreolskich używanych do dziś (200-300 tys. mówiących, literatura), wśród nich dość wyjątkowy jako język tonalny (ton głosu może decydować o znaczeniu wyrazu).

Zad. 2 (A.G. Pazelskaja, zadanie z I etapu XXXIII Tradycyjnej Otwartej Olimpiady Lingwistyki i Matematyki, Moskwa 2002)

Oto drzewo genealogiczne pewnej baskijskiej rodziny:

Znakami zapytania zastąpiono imiona Ines, Kontxi, Felix i Andres (w niewiadomym porządku). Oto kilka relacji między członkami tej rodziny zapisanych po baskijsku *:

Ines Mikelen emaztea da.

Monika Kontxiren ahizpa da.

Inma Manuren arreba da.

Iker Joseparen senarra da.

Mikel Felixen anaia da.

Andres Iboneren neba da.

Ibone eta Felix senar-emazteak dira.

Andres eta Ibone Emilioren seme-alabak dira.

Manu Iboneren semea da.

Ibone, Ines, Inma, Josepa, Miren, Monika to imiona żeńskie; Andres, Emilio, Felix, Iker, Manu, Mikel – – męskie.

Litery *s* i *x* czyta się podobnie jak polskie *sz*, *z* – jak polskie *s*, *tx* – jak miękkie *cz* (angielskie *ch*), *j* to polskie *dź*, *h* jest nieme.

- a) Zidentyfikuj znaki zapytania w diagramie (po 1 pkt).
- b) Czy z danych zadania można wywnioskować, jakiej płci jest Kontxi? Uzasadnij. (2 pkt.)
- c) Uzupełnij baskijskie zdania dotyczące tej samej rodziny (po 1 pkt. za zdanie):

Kontxi ___ ahizpa da. Ibone Andresen ___ Manu Inmaren ___ ___.

Inma eta Manu Iboneren ___ ___ Kontxi Mikelen ___ ___.

___ Emilio ___ senarra da.

* - Baskijskim włada ponad pół miliona Basków, żyjących na pirenejskim pograniczu hiszpańsko-francuskim (częściowo również w dawnych koloniach). Ich przodkowie należą do najstarszych mieszkańców Europy, jednak pochodzenie ich ani ich języka nie jest znane (baskijski nie należy do rodziny indoeuropejskiej).

Zad. 3 (*W.I. Belikow, zadanie z I etapu XV Tradycyjnej Otwartej Olimpiady Lingwistyki i Matematyki, Moskwa 1979*)

Podane są zdania w języku niue* i ich polskie tłumaczenia:

1. To lele e manu.	- Ptak poleci.
2. Kua fano e tama.	- Chłopiec idzie.
3. Kua koukou a koe.	- Ty się kąpiesz.
4. Kua fano a ia.	- On idzie.
5. Ne kitia he tama a Sione.	- Chłopiec widział Johna.
6. Kua kitia e koe a Pule.	- Ty widzisz Pulego.
7. To kitia e Sione a ia.	- John go zobaczy.
8. Ne liti e ia e kuli.	- On porzucił psa.
9. Kua kai he kuli e manu.	- Pies je ptaka.

Zadanie: Przetłumaczyć na niue:

1. John się kąpał.	3. Pule cię porzuca.
2. Ty zjesz psa.	4. Ptak zobaczy chłopca.
	5. Pies leci.

* - Język niue – z grupy polinezyjskiej (rodzina austronezyjska), używany przez ok. 8 tys. mieszkańców wyspy Niue w Nowej Zelandii.

Zad. 4 (z *VII Tradycyjnej Olimpiady Lingwistyki i Matematyki w Sankt Petersburgu (2000)*)

Podane są formy czasowników języka matagalpa i ich polskie tłumaczenia w zmienionym porządku: idiguata, butataka, gualvali, yakati, dipalaka, yakalaguati, idiguatambira, dipalambira, gualvalam, butataguali

śpiewamy, piliście/piłyście, rysowali, rysuję, śpiewają, płakałem, piliśmy/piłyśmy, on się kąpie, kąpiecie się, płakałeś

1. Ustal odpowiedniki.

2. Przetłumacz na matagalpa: płaczę, śpiewaliście/śpiewałyście, śpiewasz, pijemy, pili/piły, kąpał się.

* - Język matagalpa należy do rodziny miskito-sumo-matagalpa (misumalpa). Używa go ok. 1000 osób na zachodzie Nikaragui, w rejonie miasta Matagalpa.

Zad. 5 (z *Międzynarodowej Letniej Szkoły Lingwistyki dla Uczniów Szkół Średnich w Estonii, 2006^v*)

Oto kilka słów w języku nukuoro* i ich polskie tłumaczenia podane w losowym porządku.

nnoho, nohonoho, hakakaiŋa, hakaunu, hanohano, heiunuŋa, hakanohonoho, uunu

karmienie, pragnienie, poił, siadywał, chadzał, sadzał, siedzieli, pili

Dopasuj tłumaczenia.

Przetłumacz: kai, kkai, hakakai, hakakaikai, heikaiŋa, kaiŋa, heikai, kaikai.

Czy domyślasz się, co może znaczyć następująca wypowiedź Mikronezyjczyka w języku pidżyn^o:

„mi nomoa kaikai, mi angikele nau”?

* - W języku nukuoru mówi kilkaset osób na dwóch spośród ponad 600 wysp Mikronezji na Pacyfiku. Wraz z m.in. językami hawajskim, rapanui, niue, samoańskim, tahitańskim, tongańskim i tuvalu należy do grupy polinezyjskiej austronezyjskiej rodziny języków. Języki austronezyjskie mają ubogi zasób dźwięków i raczej łatwą wymowę. „n” to tzw. „n tylnojęzykowe”, występujące np. po głosce *e* w polskim „ręka”, w angielskim i niemieckim zapisywane jako „ng”, jak np. w „singing” (2 wystąpienia) czy „springen”.

^o - Języki pidżynowe, inaczej języki kontaktu, to uproszczone mieszanki językowe służące do porozumiewania się przedstawicieli różnych grup językowych na styku kultur powodowanym np. handlem.

Zad. 6. W wyniku podziału geograficznego Słowian w ich wspólnym do ok. VI w. języku prasłowiańskim zachodziły zmiany powodujące powstanie ponad 20 języków słowiańskich. Niektóre z tych zmian były bardzo regularne. Przykładem ich efektu jest zamieszczony niżej minisłownik polsko-ukraińsko-serbski (do zapisu użyto liter polskich). Uzupełnij luki.

,	bahno,	blato
,	brama,	wrata
brzeg		
		glas
	hołowa	
głód		
krowa		
	korol'	kral'
	korotkyj	kratak
młody		
	perednij	prednji
słodki		
		slan
	zdorow'ja	zdrawlie

Zad. 7. Poniżej dane są dosłowne tłumaczenia sześciu zdań węgierskich.

<i>A dobozon az üveg van.</i>	Na pudełku jest butelka.
<i>A dobozokban az üvegek vannak.</i>	W pudełkach są butelki.
<i>A füzetnél a levél van.</i>	Obok zeszytu jest list.
<i>A levéleken az ujságok vannak.</i>	Na listach są gazety.
<i>Az asztaloknál a polc van.</i>	Obok stołów jest półka.
<i>A székeken a szótárok vannak.</i>	Na krzesłach są słowniki.

Wymowa: litera *s* i dwuznak *sz* wymawiane są odwrotnie niż w języku polskim, literze *ü* odpowiada samogłoska wymawiana tak jak polskie *i* z jednoczesnym zaokrągleniem warg (niemieckie *ü* lub francuskie *u*), literze *a* odpowiada samogłoska wymawiana pośrednio między polskimi *a* i *o*; kreska nad literą oznacza samogłoski długie, akcent pada zawsze na pierwszą sylabę.

Przetłumacz na język węgierski podane zdania.

- (a) Obok pudełka jest słownik.
- (b) W butelce jest list.
- (c) Obok półek są pudełka.
- (d) Obok butelki są zeszyty.
- (e) Na stole jest gazeta.

Zad. 8 (W. Alpatow, z książki „Lingwističeskije zadači”, red. Zalizniak, Moskwa 1963, adaptacja W. Gruszczyński („Zbiór zadań z językoznawstwa”, WSiP, Warszawa 1990) i M. Śliwiński)

Dane są wyrazy mongolskie*** zapisane pismem klasycznym oraz łaćńska transkrypcja każdego z nich:

surtal (nauka): , tusa (korzyść): , takil (ofiara): , öri (dług):

usun (woda): , muskilta (skrzywienie): , amitan (zwierzę):

a) (7 pkt.) Podaj łaćńską transkrypcję wyrazów: , , . Jeden z nich jest nazwą geograficzną. Jaką?

b) (9 pkt.) Zapisz pismem mongolskim: *söri* (daszek nad stogiem), *sarmai* (niewyprawna skóra), *ilalta* (zwycięstwo).

***) Język ten wraz z parunastoma innymi językami Azji Środkowej (m.in. buriackim i mogolskim) należy do rodziny języków mongolskich (wiązanych czasem z językami tureckimi i tungusko-mandżurskimi). Po mongolsku mówi ok. 4 mln. ludzi (2,3 mln w Mongolii, gdzie jest on językiem urzędowym, pozostali to mieszkańcy Rosji i Chin, gdzie jest to drugi język urzędowy w niektórych regionach). Zapisywany jest cyrylicą oraz tradycyjnym alfabetem mongolskim (w tym ostatnim wyrazy zapisuje się pionowo, co jest wyjątkiem wśród języków będących obecnie w powszechnym użyciu, a tekst – wyjątkowo wśród takich języków – od lewej do prawej).

Zad. 9. Pewien język nie rozróżnia pokrewieństwa* po linii męskiej i żeńskiej. Określenia pokrewieństwa w tym języku zakodowano dużymi literami alfabetu. Oto tabelka przedstawiająca zakodowane w ten sposób relacje osób *a, b, c, d, e, f* i *g*. (Litera *X* w wierszu *w* i kolumnie *k* oznacza, że *w* jest *X* dla *k*).

Ustal znaczenie zakodowanych relacji, jeśli wiadomo, że *e* jest mężczyzną.

* - Pokrewieństwo to relacja biologiczna (więzów krwi) polegająca na posiadaniu przynajmniej jednego wspólnego przodka. Należy odróżnić ją od powinowactwa, czyli relacji łączących parę małżonków i ich rodziny.

Zad. 10. Język nieniecki* podlega już od kilku wieków silnym wpływom rosyjskiego. Wskutek tego w ciągu ostatnich 200 lat zmieniły się znaczenia większości nienieckich liczebników. Oto cztery liczebniki oraz przemieszane ich stare i nowe znaczenia:

jonar? niachar? jur? niachar? niachar? ju? niachar?

niachar? jur? ɲopoj s-idia ju? ɲopoj

19, 21, 30, 33, 244, 301, 975, 1303

(Podany zapis liczebników dobrze oddaje wymowę dla użytkownika polszczyzny, ? oznacza tzw. zwarcie krtaniowe, a ɲ – „n tylnojęzykowe”).

Zad. A. Jaką liczbę w dzisiejszym nienieckim oznacza się słowem *chasuju*? (dosłownie: „nienieckie ju?”)

Zad. B. Zapisz liczbę 1000 w starym systemie nienieckich liczebników.

Zad. C. Znaczenie jakich nienieckich liczebników nie uległo zmianie?

* - Językiem nienieckim (jurackim) mówi ok. 25 tys. Nieńców. Jest to naród żyjący na pograniczu Europy i Azji, zamieszkujący północne krańce Uralu i część Syberii. Nieniecki jest jednym z czterech języków samojezdycznych, którymi posługuje się w sumie ok. 30 tys. ludzi i które wraz z językami ugrofińskimi zaliczane są zwykle do uralskiej rodziny językowej. Wśród języków samojezdycznych tylko nieniecki jest od 1931 r. używany w piśmie. Do roku 1938 był to nieznacznie zmodyfikowany alfabet łaćński, potem z przyczyn politycznych zastąpiono go przystosowanym alfabetem rosyjskim, który pozostaje w użyciu do dziś.